

А для цього лише володіти принципами шрифтової, орнаментальної та образотворчої композиції, взятими окремо, буде явно недостатньо. Костюм та шрифтовий принт повинні бути приведені до «єдиного знаменника», підпорядковані образу тієї людини, для якої вона призначається, відповідати її стилю, характеру, роботі, способу життя, вподобанням, фігурі, віку, соціальному становищу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колосніченко М. В., Процик К. Л. *Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу.: навч. посіб. Київ : КНУТД, 2011. 238 с.: іл.*
2. *Основи теорії проектування костюма: Навч. посіб. для вузів / під ред. Т. В. Козлової. Москва : Легпромбитаіздат, 1988. 352 с.*
3. Пархаєв Г. О. *Принципи та методи художнього проектування шрифтових текстильних композицій: дисертація ... кандидата мистецтвознавства. Київ, 2009. 341 с.*
4. Роєм Д. *Практика візуального мислення. Київ : Манн і Фербер, 2014. 374 с.*

*Юлія Дуброва
(Зіньків, Україна)*

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПРОФЕСІЇ «ПЕРУКАР (ПЕРУКАР-МОДЕЛЬЄР) МАНІКЮРНИК»

У статті схарактеризовано окремі аспекти формування колористичної підготовки майбутніх фахівців з перукарського мистецтва. Розкрито поняття колористичної компетентності, колористичної підготовки. Подано трактування поняття кольору, колірної гармонії, колористики та особливостей використання кольору в процесі професійної підготовки спеціалістів сучасної індустрії моди.

Ключові слова: *колористична компетентність, перукарське*

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*

мистецтво, колористика, перукар-модельєр.

У народі кажуть, що зробити людину красивою можуть два майстри – один з них кравець, а другий – перукар. І це правильно, адже вдало підібрана зачіска, вмілий макіяж можуть не тільки змінити зовнішній вигляд людини, але й поліпшити її внутрішній стан, зробити її на певний час щасливою. Кожне обличчя – загадка, і перукар повинен щоразу її розгадувати, знаходити єдність, гармонію між зачіскою та овалом обличчя, розрізом очей і загальним стилем людини. Роботи перукаря можна порівняти з творчістю художника. Ця професія належить до професії художнього типу. Люди у всі часи прагнули бути красивими, і тому професія перукаря завжди була досить престижною, такою вона залишається й нині. Справжнього майстра відрізняє бездоганний художній смак, образне мислення, творчий підхід до своєї справи, вміння переконати клієнта. Майстер перукарського мистецтва повинен володіти комплексом професійних компетентностей, серед яких значне місце посідає колористика. Для формування розуміння, бачення та застосування кольору в майбутній професійній діяльності фахівців за спеціальністю «Перукар (перукар-модельєр), Манікюрник» дана професія набуває великого значення. Професіонал-перукар повинен мати ґрунтовні знання з колористики, тонке відчуття кольору, уміти правильно добирати та поєднувати необхідні кольори, гармонійно використовувати їх з урахуванням індивідуальних особливостей кожного клієнта. Відчуття кольору – надзвичайно важливий компонент у роботі майстра, професіонала індустрії краси, оскільки правильна інтерпретація колірної гами сприяє створенню цілісного образу, розвиває його як творця, здатного до найбільш повного виявлення своїх задатків і здібностей, збагачує духовно. Дефіцит уваги до зазначеної проблеми в процесі викладання фахових дисциплін, сучасна зміна пріоритетів у професійній

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*

підготовці майбутніх спеціалістів у галузі перукарського мистецтва, певна неадаптованість до навчальних можливостей учнів, поява високих вимог індустрії краси і моди до сучасних фахівців спонукає до ґрунтовного вивчення заявленої теми.

Вагомим внеском у розвиток сучасної професійної освіти є праці С. Батишева, Б. Гершунського, Н. Ничкало, О. Новикова та ін. Організації освітнього процесу в закладах вищої освіти присвячено роботи А. Алексюка, В. Андрущенка, Н. Волкової, О. Дубасенюк, О. Кучерявого, С. Савченка, С. Харченка та ін. Педагогічні технології професійної підготовки фахівців обґрунтовано в наукових розвідках В. Беспалька, А. Вербицького, М. Віленського, І. Дичківської, О. Пехоти, С. Сисоєвої та ін. Шляхи модернізації професійно-художньої освіти та дизайн-освіти відбито в студіях В. Климова, С. Кожуховської, В. Радкевича, Є. Ткаченка та ін.

Колористична компетентність майбутніх фахівців із перукарського мистецтва – це сформоване розуміння кольору, його відтінків, колірної гармонії, психологічного впливу колористичного рішення на людину, уміння правильно добирати кольори з урахуванням індивідуального підходу до людини, ураховуючи її кольоротип. Формування колористичної компетентності в майбутніх фахівців із перукарського мистецтва відбувається за певних педагогічних умов у процесі професійної підготовки.

Художньо-естетичне сприйняття цілісного образу, аналіз та інтерпретація кольорів відповідно до авторського задуму, розуміння єдності форми та змісту є важливими складниками для формування колористичної компетентності. Здатність реалізувати на практиці художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату творчої діяльності є ключовою в професійній діяльності

майбутнього фахівця з перукарської справи. Наявні в плані підготовки майбутніх перукарів навчальні та виробничі практики, участь у творчих конкурсах із перукарського мистецтва дозволяють правильно вирішувати колористичні завдання майбутнього дизайн-об'єкта. Зокрема, у процесі підготовки до конкурсів професійної майстерності з перукарського мистецтва здобувачі освіти повинні продемонструвати не лише знання технологій виконання тих чи інших зачісок, але й уміння гармонійного поєднання кольорів, ураховуючи образні, емоційні та декоративні ролі кольору. У створенні конкурсного образу важливим є колірна рівновага, яка досягається певними елементами зачіски, постижерними виробами, аксесуарами, дизайном нігтів, віражу, костюмом тощо. Отже, колористична підготовка майбутнього фахівця з перукарського мистецтва є важливим напрямом професійного становлення майбутніх фахівців дизайн-індустрії, яка формує здатність здійснювати колористичне вирішення у фарбуванні волосся, макіяжі, манікюрі, татуажі тощо. В основі колористичної підготовки перукарів лежить колористика – наука про колір. Така дисципліна передбачена навчальним планом здобувачів освіти за спеціальності «Перукар (перукар-модельєр), Манікюрник», метою якої є підготовка кваліфікованого перукаря модельєра, здатного отримувати знання про природу кольору, основні й додаткові кольори, колірні контрасти, колірну гармонію, колорит, колірну мову, колірну культуру. Тому фарбування волосся, макіяж (перманентний макіяж), грим, татуаж – достатньо складний процес, який потрапляє під закономірності колористики, хімії, фізики та інших наук. Перукарське мистецтво тісно пов'язане з кольором, який відіграє важливу роль в образі людини. Із давніх давен людина перебувала в постійному пошуку витончених колірних рішень. Першу систему кольорів створив Леонардо да Вінчі. Він не тільки встановив, що різноманіття кольору може бути

обмеженим, але й виділив два можливі аспекти кольорів: художній та фізичний. Знаменитий німецький поет Йоганн Вольфганг Гете в роботі «Праця про природу кольору» розглядав колір комплексно – як чисто природне явище та як естетичний феномен людського суспільства (штучно створене середовище). Психолого-фізіологічна концепція кольору Й. Гете отримала сучасну практичну адаптацію в різних галузях життєдіяльності людини, насамперед у мистецтві й дизайні, і передбачає зв'язок між емоційною сферою, типом темпераменту й кольором, якому особистість надає перевагу.

У процесі навчання, яке забезпечується професійно зорієнтованими дисциплінами «Перукарською справою», «Спецмалюванням», майбутні фахівці знайомляться з фізичними властивостями кольору, які залежать від здатності людського зору сприймати й розрізняти електромагнітні хвилі різної довжини й викликають в інших відчуття різних кольорів. Послідовна зміна довжини хвилі змінює й головну фізичну якість кольору – колірний тон. Ряд кольорів, розташованих у порядку зменшення довжини хвилі, називається спектром. Основні кольори спектра розташовуються в такий спосіб: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий. Наше око бачить також багато проміжних кольорів і легко розрізняє колірні нюанси: оранжево-червоний, жовто-оранжевий, блакитно-зелений та ін. Насиченість є показником сили кольору та чистоти колірного тону. Найбільш насиченими є спектральні кольори. Їх називають чистими, відкритими, інтенсивними. Кольори, розташовані між основними спектральними (жовто-зелений, синьо-фіолетовий, оранжево-жовтий та ін.), менш насичені, їх називають складними, спокійними, стриманими. Під час вивчення теми «Теорія кольору» учням пропонуються завдання: виконати механічне змішування кольорів з розтяжкою від кольору до кольору, яка

виконується гуашшю та аквареллю. Використовуються всі можливі варіанти змішування зі спектрального кола: протилежних кольорів, тобто таких, що розташовані в одному діаметрі кола (жовтий – фіолетовий, червоний – зелений, оранжевий – синій); на сегментах, що з'єднують три складники, – розтяжка від зеленого до помаранчевого, від оранжевого до фіолетового, від фіолетового до зеленого; між проміжними: від жовто-зеленого до жовто-помаранчевого, від жовто-помаранчевого до червоно-фіолетового, від червоно-фіолетового до синьо-фіолетового, від синьо-фіолетового до синьо-зеленого, від синьо-зеленого до жовто-зеленого. Вправа демонструє можливості спектральних кольорів змінюватися при механічному змішуванні та сприяє правильній розтушовці кольорів. Знання теорії кольору, яка є основою колористики, дозволяє гармонійно поєднувати різні відтінки і виконувати різноманітні види фарбування волосся.

У процесі вивчення теми «Теорія кольорів. Гармонія нюансів» з предмету «Перукарська справа» для колористичної підготовки актуальне таке завдання: Беремо основні кольори пластиліну та змішуємо з протилежними кольорами, завдяки даній техніці учні мають змогу корегувати кольори та розуміти як кожен окремий колір працює з іншими кольорами.

Гармонія кольору – важливий складник у роботі майстра індустрії краси. Колірне рішення сучасного модного образу, який на сьогодні створює перукар-модельєр, на сто відсотків залежить від його тонкого смаку, розуміння кольору, уміння гармонійно поєднувати кольори та відтінки між собою. У роботі перукаря-модельєра, пов'язані й безпосередньо з фарбуванням волосся, є своя специфіка: спочатку він фарбує волосся й тільки потім робить зачіску. Зокрема, у палітрі перукаря немає білої фарби. Усі розбілені (пастельні) тони виходять у результаті

«змішування» кольору тією чи тією мірою висвітленого (знебарвленого, вибіленого) волосся й малонасичених, неінтенсивних хроматичних кольорів (фарб). Щоб точно обрати й надати волоссю необхідний для втілення композиційного задуму колір, потрібно досить добре розуміти, як виявляться його фізичні й психофізіологічні властивості безпосередньо в об'ємній формі в комплексі з її іншими характеристиками. Вирішенню цього завдання сприяє вивчення розділу «Фарбування волосся», змістовне наповнення якого має такі позиції: колориметрія, групи барвників, технології фарбування волосся різними групами барвників (хімічними, фізичними, рослинними). Набуті знання дозволять учням опанувати технологічний процес фарбування волосся, розуміти специфіку зміни висвітлення (незначного, часткового, повного) кольору волосся або потемніння, чи надання волоссю певного відтінку.

Кольори мають властивості наближення та віддалення. Так, предмети, забарвлені у світлі й теплі кольори, ніби наближаються до нас і збільшуються в об'ємі. Такі ж предмети, пофарбовані в темні й холодні кольори, відсуваються від нас і зменшуються. Сприйняття маси та об'єму зачіски також залежить від кольору: світлі чисті кольори створюють відчуття легкості, темні – здаються важкими. Безперечно, колір здатний впливати на почуття й настрій людини. Сині та зелені кольори, наприклад, викликають відчуття холоду, червоні, жовті та оранжеві – тепло. До психофізіологічних особливостей сприйняття кольору належить і зміна кольору під впливом кольорів, що його оточують. На світлому фоні всі кольори стають темнішими, на темному – світлішими. При штучному освітленні колір також може змінитися. При звичайному електричному освітленні червоний, оранжевий кольори світлішають і стають яскравішими, жовтий колір блідне, блакитний темніє і стає зеленішим, синій темніє, зелений стає теплішим, фіолетовий колір

набуває червонуватого відтінку. Це дозволяє нам констатувати, що знання основних фізичних властивостей кольору, уміле використання зорових, оптичних ілюзій у роботі перукаря-модельєра відкриває перед ним досить великі можливості при створенні моделей зачісок, сприяє отриманню потрібного кольору з урахуванням його психофізіологічних якостей, створює передумови точного емоційно-психологічного впливу на інших. Зовнішність кожної людини має свій природний колорит: це сукупність відтінку шкіри, колір очей і волосся, а також рівень контрасту між ними. Традиційним є поділ природних колоритів на чотири сезонні кольоротипи зовнішності: літо, весна, осінь, зима. В образі людини колорит утворюється складною й неповторною взаємодією фарб, надаючи естетичний сенс образу, наповнюючи його символікою, знаковими характеристиками. Вивчаючи тему «Кольоротипи зовнішності», майбутні фахівці з перукарського мистецтва та декоративної косметики визначають типи зовнішності клієнта, що дозволяє з їхнім урахуванням правильно добирати та поєднувати кольори та їхні відтінки в макіяжі, манікюрі та дизайні зачіски. У руках високопрофесійного фахівця перукарського мистецтва та декоративної косметики колір стає ефективним інструментом усвідомленого формування індивідуального іміджу людини, засобом самовираження.

Колір є центральним компонентом візуального сприйняття людини. За допомогою колірних комбінацій можна помітно підкреслити або приглушити ті чи ті особливості зовнішності, можна омолодити або надати солідного вигляду, привабити або викликати неприязнь. Тому створення гармонії в образі є першочерговим завданням перукаря, візажиста, стиліста.

За допомогою кольору ми здатні отримати додаткову інформацію про людину: вікову групу, соціальний статус, уподобання, спосіб життя,

темперамент тощо. Люди, які віддають перевагу яскравим кольорам, чутливі, емоційні. Якщо перевага віддається нейтральним кольорам, то така людина характеризується суворим самоконтролем, педантичністю й незначним емоційним ставленням до світу. Теплі, свіжі, чисті кольори викликають відчуття радості, бадьорості й благополуччя (це золотистий, жовтий, оранжевий та рожевий), холодні й малонасичені кольори здаються сумними та похмурими. Отже, кольори мають цілком об'єктивні властивості, знання яких допоможе правильно добирати й гармонійно поєднувати їх один з одним. Колористична підготовка майбутніх фахівців із перукарського мистецтва сприяє формуванню колористичної компетентності. Сучасні вимоги до майбутніх фахівців індустрії краси, професійні завдання, які повинні виконуватись у процесі практичної діяльності, дають підстави визначити, що колористична компетентність у майбутніх фахівців із перукарського мистецтва розвивається в процесі вивчення фахових дисциплін, навчальної та виробничої практик. Це дозволить зробити майбутнього фахівця індустрії краси унікальним, конкурентоспроможним та затребуваним на сучасному ринку beauty-індустрії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гетьман О. П. Колористична підготовка майбутніх фахівців з перукарського мистецтва. *Education and Pedagogical Sciences* («Освіта та педагогічна наука») / Гол. ред. О. Л. Караман. ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». 2021. № 1 (176). С.44–52.
2. Горбатюк Н. А. Основи перукарської справи. Київ : 2005. 576 с.: іл.
3. Перукарське мистецтво: Підручник: У 3 кн. / За заг. ред. В. Ф. Орлова. Київ : Грамота, 2005. Кн. 2. 235 с.
4. Сисоєва С. О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня. Київ : Поліграфкнига, 1996. 406 с.